HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לאחויי חלבו. לתקוע. ולתחויי שומטו בחוץ דמייב לה למרגין משום דלא"כ מיבעי לן למימר בדוקין שבעין ועוד סיפא[ב] קתני לקמן השומטן בחוץ פטור. וכללא דבריהם לה לאטטרוך לתיחויי חלבו דשרי להשתמש ולדן דכגופן דמי דעובר ירך ממו חלו שרי כל שכן חלבו דמיא בעלמא

הוא: סה נעלי מומין מיפקי. לחוסס שנתעברו קוסס פדיון וגולדו לאחר פדיון וכגון שהפסם לסוס זכה דלמיעוט קדושתייהו למיתפס פדיון וכשהוא מתפיסס לסם זכה אין מתפיסס לכל זכה שילמה הם לסם אותו זכה מתפיסס. והיכי משכחת לה פירוסה הוא כלומר היכי משכחת תירוסה למילתא דמשמע בעלי מומין נפדין ולסם זכה אחר לה יתפיסס לגמ אותו הזכה ויפדין במומן כשיפול בהן מוס: **נימא שהוי פיוסה דרב הוסא.** למאר לעיל [עו:] כוהנן לכיפה והן מתים: **ואיידי דתני רישה נפדין תמימים.** למידוס הוא למפילו תמימים נפדיס: **והשוחטן בחוץ פטור.** סיפא[ב] דבריית לעיל [עו:] (ב) שקדשים שקדם הקדשן את מומן קאי ואפילו הכי פטור למין מייתין על שחיטת חוץ אלא על המתקבל בפנים כלומר נזבחים בפרק קרא חטאת (דף קיב.) בעלי מומין אין קבועין אין עובדין שהקריבן בחוץ פטור ומפיק טעמא מהאי קראב) ואלו פסח אהל מועד לא פסח אהל מועד אין לחוש לבא אל פסח אהל מועד אין מיתיין עליו: **רב הוסא מפני חייב.** לקמפני מתני' [יד:]: **ומוקי לה בדוקין שבעין.** למתקבל בפנים הוא: **ולגיעא דרבי עקיבא דתמר.** בשחיטת קדשים בפ' המזבח מקלם (דף פד.) שם עלו לא ירדו ואמר רבי יוחנן בגמ' [שם פה:] לא שכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין הואיל וכשיבין בעופות והוא שקדם הקדשן את מומן. ל"ג (ו) דוקין שים לו מוס בעפעפים ולהכי קרי לעפעפים דוק[ג] על העין כרקיע להכי אמרינן בספרי אגודות העין דומה לעולם קטן העפעפים[ב] כנגד הרקיע והתמתון כנגד המרן והלבן שמקיף את העין כנגד יס מוקיינוס שמקוב את העולם והשחור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה: **קדושה דחויה.** שכבר נפדו: **ויאכלו במומן.** יתמיהו על שיוממו ויאכלו לבעלים כשכור ומעשר שאין נפדין אלא נאכלין במומן. אלמא כיון דלא מצי קריבי כדאמר בפ' תמורה (דף ה: ע"ש) לך בכור שור וגו'[ד] הן קריבין ואין מתורתן קריבין נאכלין במומן לבעלים הכי נמי ליעבד הכי: **והא נסמה לא לגיעא למיפסה פדיונה.** הילכך מתה: **מיני לתמורת פסולי המוקדשים שמתה.** כגון דלמאר שנפדו הקדשים התפיסה בתמורה דלא מצו למיקרב: **ממעלה הגרה טמא הוא.** לסיפיה דקתני כמיב טמא הוא לכם ג ודרסינן הכי יש לך דבר שיש בו שיעורי טהרה ומקור נאכילה ומיהו זו תמורת פסולי המוקדשין: **חמש חטאות.** מפרש בתמורה (דף כח:): **לתמורת אשם.** שהתם רועה לאשם לא קרב נדבה הלכך תמורתו לא קריבה והא טמא דקתני ה"ק שיהא טמא לגמרי שיפול בו מוס: **כל שבחטאת מתה.** שהתם רועה לאשם אינו אלא טמא לגמרי: **דאיכא נאו.** לתין עובר בלאו: **דאיכא נאו.** לא מצלמו מעשי הגרה[ה]: **ואצטרוך.** שיש לחלק בין תמורה לולד דכיון דחלה עליו תמורה לאחר פדיון חלה עליו קדושה דחויה ומתה אבל ולד שנולד לאחר הפדיון הוי חולין גמורין שלא מצינו שום קדושה שחלה עליו ועוד נראה לר"י

לאתויי חלבו אמר מר אין נפדין תמימין ואין מתפיסין לכל זבח שירצה תמימים הוא דלא מיפרקי הא בעלי מומין מיפרקי לכל (ג) [ב] שירצה הוא דאין מתפיסין הא לאותו זבח מתפיסין היכי משכחת לה דמתפיסין לאותו זבח ונפדין במומן נימא תיהוי תיובתא דרב הוסא אמר לך רב הוסא ה"ה דאפילו בעלי מומין אין נפדין ואיידי דתנא ריישא נפדין תמימים תנא נמי סיפא אין נפדין תמימים ואיידי דתנא ריישא לכל זבח שירצה תנא נמי סיפא לכל זבח שירצה: והשוחטן בחוץ פטור: [ג] רב הוסא מתני חייב ומוקים לה [ב] בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו: בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו עושה תמורה: אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה ותמורתו לאחר פדיונו מתה מאי טעמא [ג] היכי ליעביד ליקרביה מכח קדושה דחויה קאתיא ליפרקה לא אלימא למיתפס פדיונה הלכך מתה מתקוף לה רב עמרם [ב] ותיתכיל במומה לבעלים ואיבעית אימא [ג] מה בין זו לתמורת בכור ומעשר [ד] דתנן אתמורת בכור ומעשר הן וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הן בבכור ומעשר ויאכלו במומן לבעלים אמר ליה אביי זה שם אמו עליו וזה שם אמו עליו זה [ג] בולו תמורת בכור ומעשר מיקריא מה בכור ומעשר מיתאכלן לבעלים אף תמורתן מיתאכלא וזה שם אמו עליו תמורת קדשים מיקריא מה קדשים לא מיתכלי אלא בפדיון והא לא אלימא למיתפס פדיונה תניא כוותיה דרב נחמן מנין [ב] לתמורת פסולי המוקדשין שמתה תלמוד לומר [ו] ממעלי הגרה טמא [ד] האי מיבעי ליה לחמש חטאות מתות ההוא ממפריסי הפרסה טמא נפקא תניא נמי הכי מנין [ג] לחמש חטאות מתות תלמוד לומר ממפריסי הפרסה טמא חמש חטאות מתות הילכתא גמירי לה אלא כי אתא קרא לתמורת אשם תמורת אשם נמי הילכתא היא [ה] דכל שבחטאת מתה באשם רועה אלא לעולם חמש חטאות מתות ואצטריך קרא ואצטריך הילכתא דאי מקרא הוה אמינא לרעייה קמ"ל הילכתא למיתה ואי מהילכתא הוה אמינא היכא דעבד איקרי ואכל מהני חמש חטאות אימא איסורא איכא לאו ליכא קמשמע לן דאיכא לאו ואיבעית אימא לאקושי דבר הבא ממעלי גרה לדבר הבא ממפריסי הפרסה מה להלן במיתה אף כאן במיתה: **מתני' [ו] המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן**

ותמורה שלאחר פדיונו מתה. ומס תאמר מאי שנע מולדות לסיעבר ומתילד לאחר פדיונן למאסינן לעיל ולד לבי ומיל [ד] וים לומר דולדות אין בהן קדושה אלא מכח אמן ויכין שנפדים פקעה קדושתו לגמרי כבני ובמיל ומע"ג לסיכא סיכור גיזה ועבודה אין כח לסיקור מועט [ב] כוח שיחול על ילדו קדושה על הולדות אבל תמורת קדושה [ג] (כהסיא) וכיון דגבי קרק אחתה על בעלת מוס קבוע חלה ס"ס לאחר פדיון אלא דלא קריבה אבל תמורה דלפני פדיון קריבה ועדיפא מולדות דלפני פדיון דסיכא מ"ד לעיל לרעייה וכן מוכח לשון הקונטרס דבשמוך גבי מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה ופי' רש"י כגון לאחר פדיונו דלא אלא מני למיקרב והא דאטטרוך קרא דממעלי הגרה בשמוך אלמא אם סיפא אין נפדין תמימים ואיידי דתנא רישא לכל זבח שירצה תנא נמי סיפא לכל זבח שירצה: [ה] רב הוסא מתני חייב ומוקים לה [ב] בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו: בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו עושה תמורה: אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה ותמורתו לאחר פדיונו מתה מאי טעמא [ג] היכי ליעביד ליקרביה מכח קדושה דחויה קאתיא ליפרקה לא אלימא למיתפס פדיונה הלכך מתה מתקוף לה רב עמרם [ב] ותיתכיל במומה לבעלים ואיבעית אימא [ג] מה בין זו לתמורת בכור ומעשר [ד] דתנן אתמורת בכור ומעשר הן וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הן בבכור ומעשר ויאכלו במומן לבעלים אמר ליה אביי זה שם אמו עליו וזה שם אמו עליו זה [ג] בולו תמורת בכור ומעשר מיקריא מה בכור ומעשר מיתאכלן לבעלים אף תמורתן מיתאכלא וזה שם אמו עליו תמורת קדשים מיקריא מה קדשים לא מיתכלי אלא בפדיון והא לא אלימא למיתפס פדיונה תניא כוותיה דרב נחמן מנין [ב] לתמורת פסולי המוקדשין שמתה תלמוד לומר [ו] ממעלי הגרה טמא [ד] האי מיבעי ליה לחמש חטאות מתות ההוא ממפריסי הפרסה טמא נפקא תניא נמי הכי מנין [ג] לחמש חטאות מתות תלמוד לומר ממפריסי הפרסה טמא חמש חטאות מתות הילכתא גמירי לה אלא כי אתא קרא לתמורת אשם תמורת אשם נמי הילכתא היא [ה] דכל שבחטאת מתה באשם רועה אלא לעולם חמש חטאות מתות ואצטריך קרא ואצטריך הילכתא דאי מקרא הוה אמינא לרעייה קמ"ל הילכתא למיתה ואי מהילכתא הוה אמינא היכא דעבד איקרי ואכל מהני חמש חטאות אימא איסורא איכא לאו ליכא קמשמע לן דאיכא לאו ואיבעית אימא לאקושי דבר הבא ממעלי גרה לדבר הבא ממפריסי הפרסה מה להלן במיתה אף כאן במיתה: **מתני'** [ו] המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן**

שהתמורה חלה עליה קדושה בקל מהרה יותר מולד דהא ולדות שלאחר פדיון גבי ולד בעלי מומין איכא למ"ד לעיל דלא קדישה אלא לרעייה ואילו תמורת בעל מום היה נראה לר"י שקריבה לכ"ע: [ב] אי נמי תרי קראי כתיבי אלא וכו' וז"ל תוס' חיצוניות אלא כי אטטרוך קרא לתמורת אשם וא"ת והלא תמורת אשם אינה מתה אלא מדרבנן ומן התורה קריבה עולה כפי' ר"ת בהרבה מקומות ואומר ר"ת דטמא משמע שאינה קריבה כמשפטה אלא לרעייה אזלא או למיתה וע"ל דקרוב לזה פי' הקונטרס דפירש כך וז"ל כי אטטרוך קרא לתמורת אשם שהתם רועה דאשם לא קריב הילכך תמורה לא קריבה והאי טמא דקרא דקאמר הניחוהו עד שיהיה טמא כלומר שיפול בו מום ע"כ ול' פי' הקונטרס א"נ י"ל דהכי פירושו אלא אצטריך קרא לתמורת אשם דאזלא למיתה והדר פריך והא הלכתא גמירי לה שאזלה לרעיה מיהו ל"נ דלא משמע שהיה טועה בכך מתחלה דתיזיל תמורת אשם למיתה דלא הוה טעי אלא בהא דמפיק לה מקרא ופריך הלכתא גמירי לה

לכן נראה כפירושא קמא:

פדיונו. לאחר פדיון: **מיני לתמורת פסולי המוקדשים שמתה.** כגון דלמאר שנפדו הקדשים התפיסה בתמורה גבי ולד בעלי מומין איכא למ"ד לעיל דלא קדישה אלא כי אטטרוך קרא לתמורת אשם וא"ת והלא תמורת אשם אינה מתה אלא מדרבנן ומן התורה קריבה עולה כפי' ר"ת בהרבה מקומות ואומר ר"ת דטמא משמע שאינה קריבה כמשפטה אלא לרעייה אזלא או למיתה וע"ל דקרוב לזה פי' הקונטרס דפירש כך וז"ל כי אטטרוך קרא לתמורת אשם שהתם רועה דאשם לא קריב הילכך תמורה לא קריבה והאי טמא דקרא דקאמר הניחוהו עד שיהיה טמא כלומר שיפול בו מום ע"כ ול' פי' הקונטרס א"נ י"ל דהכי פירושו אלא אצטריך קרא לתמורת אשם דאזלא למיתה והדר פריך והא הלכתא גמירי לה שאזלה לרעיה מיהו ל"נ דלא משמע שהיה טועה בכך מתחלה דתיזיל תמורת אשם למיתה דלא הוה טעי אלא בהא דמפיק לה מקרא ופריך הלכתא גמירי לה

לכן נראה כפירושא קמא:

תורה אור השלם

1. אַךְ אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה אֶת הַגָּמָל כִּי מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ מַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיפקרי לכל זבח שילמה: (ב) שם ותיתאכיל כמומה: (ג) שם זה שם אמו עליו וזה שם אמו עליו זה שם אמו עליו מתורת בכור: (ד) שם ממעלי הגרה טמא הוא לכם כתי': (ה) רש"י ד"ה והשומטן וכו' לעיל היא ואקדשים: (ו) ד"ה ותניא וגו' וכו' ל"ג בדוקין וכו' זוק שהן על העין:

רבינו גרשום

לאיתויי חלבו. דאסור באכילה כדאמרינן תוזבח ואכלת וכו' ולא יכול למיכר לאיתויי שומטן בחוץ דחייב משום דנימא דשומטן בחוץ נמי פטור דהא אין מתקבל דמן בפנים משום דקא אתי מכח קדושה דחויה דכבר נפדו האימהות: הא בעלי מומין מיפקי, אלמא דבעי פדייה נינהו ולשם אותו הזכה מתפיסן משמע נמי דבעי פדייה נינהו ואפילו תמימין ותיובתא דרב הונא בתרתי דאמר מתני שלא היו יכולין לבוא בשום ענין לידי פדייה: איידי דתנא ריישא תנא סיפא ולאו דוקא סיפא (לגרולה): והאי שומטן בחוץ פטור אית ביה תמיהה ולא אשתניתיה קא מהדר ולא אמתניתין דבהא בריייתא לא איירי בה משומטן בחוץ ואי אמתניתין אהא דאבל אם קדם הקדשן את מומן קאי והשומטן בחוץ חייב איבעי ליה למימר הילכך איבעי ליה למיקם אמאי (לא) קא מהדר אבל אמר (לך) [לין] ר' מסתברא דאבריייתא קאי אמאי דקאמר בחוץ דריישא לאתויי שומטן בחוץ פטור: ורב הונא מתני חייב ומוקים להאי בקדם (מום קבוע להקדישן) [והקדשן את מומן] במום בדוקין שבעין דאינו נראה בגלוי כשאר מומין: ואליבא דרבי עקיבא דאמר במסכת זבחים אם עלו לא ירדו וכיון דלגבי מזבח אם עלו לא ירדו כי שחיט להו בחוץ מיחייב: מכח קדושה דחויה קא אתי כיון דלאחר פדיון נעשו תמורה: שם אמו עליו. אמו קרי אותו שבא מכחו: מה בכור ומעשר במומן מתאכלין לבעלים. דבכור כי ליח ביה מום מקריב אימורין דידיה על גבי מזבח ואינו אוכלן כהן כי איתיליד ביה מומא נאכל כולו לכהן. בהמת מעשר דלית ביה מומא מסיק ליה לירושלים ואכיל ליה ישראל גופיה ומקריב אימורין למזבח: וכי איתליד ביה מומא נאכל כולו לישראל והאי לבעלים דקתני הכא לאי לחד בעלים קאמר אלא כל חד וחד כדאיתיה האי לבעלים דידיה והאי לבעלים דידיה: ממעלי הגרה טמא. כלומר יש בהמה שיש לה סימני טהרה והיא אסורה היינו תמורת בעלי מומין לאחר פדיון: לתמורת אשם הוא דאיטטרוך דאינה מתה אלא רועה שיהא אסורה: ואי מהילכתא גזירתא הוה אמינא היכא דעבד ואיקרי ואכל כו' קמ"ל קרא דאיכא לאו דכתיב את זה לא תאכלו. לישנא אחרינא. ומאחר דהילכתא איכא קרא למה ליה למיקם עליה בעשה דכתיב אותה תאכלו ויש לך אחרת שהיא מפרסת פרסה דאית בה לאו אי אקרבה והיינו חמש חטאות ולאו הבא מכלל עשה עשה. והכי מסתברא כלישנא בתרא דהכי נמי גרסינן בתמורה בפרק אלו קדשים וכי איצטריך קרא דאי מקריב ליה קאי עליה בעשה. ואיבעית אימא חמש חטאות לא צריכי קרא אלא לאקושי דבר הבא ממעלי הגרה דהיינו תמורת בעלי מומין לדבר הבא ממפריסי פרסה דהיינו חמש חטאות דנפקי מהתם מה להלן בחמש חטאות מתות אף תמורת בעלי מומין שנפדו נמי והיינו כרב הונא דאמר מתני חייב בהמה לשעבד עליו שיעבוד קשה כבבהמ. כגון שקיבל ישראל עליו אם יפחתו דמיה או תמות שישלם לעובד כוכבים כמה ששמין אותה עכשיו

ל א מיי' פ"ד מהלכות תמורה הלכה ו:
לא ב מיי' פ"ג שם הלכה ד:
לב ג מיי' פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הלכה ו:
לג ד מיי' שם הל' יד:
לד ה מיי' פ"ד מהל' בכורות הלכה ד סמג עשין ריח טוש"ע י"ד סימן שכ סעיף ז:

לעזי רש"י

טיל"א [טייל"א]. קרום על העין שמצמצם את הראייה.

מוסף רש"י

דאמר אם עלו לא ירדו. הלכך הואיל ונפסיס לא ילדו, מיחיין עליהן כמוך (חולין קל.). **הרי הן בכבכור ומעשר.** לכל קדושת כבור ומעשר, שלא יאכלו בעלים לאחר שנפל בהן מום ופדאו (תמורה נא.). **כל שבחטאת מתה באשם רועה.** עד שיומס ויומכר ויפלו דמיו לנקך המזבח, עולה בשר לשם ועוזה לבהמיס, זה מלמד דרס יהודע סהמן בשקלים ובתמורה, וכל זמן שהות סס מיו יוצא למולין לימכר, לפיכך ירעה והוא מעלמו אין יכול להשתמש מלשם לעולה (ב"ק קי:).

שיטה מקובצת

(א) רב הונא מתני חייב. פירש"י ז"ל דהיינו סיפא דבריייתא דלעיל דקדם הקדישן למומן ולהכי לא קאמר כללו של דבר לאתויי שחטן בחוץ דחייב ועוד דמ"ה לא קאמר ליה דלא בעי לאוקמא כר"ע בדוקין שבעין וכן נראה לר"י דהיינו סיפא דמתני' דקדם הקדישן למומן כי אין לומר דהיינו רישא והיא דהשוחטן בחוץ פטור דהא כבר פירשה התלמוד המשנה דסיפא דקדם הקדישן את מומן ועוד דבסמוך נמי מפ' בבריייתא בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו עושין תמורה אמר ר"נ וכו' ע"כ תוס' חיצוניות: (ב) מה בין זו לתמורת בכור ומעשר דתנן וכו'. קשה לה"ר אלחנן דאמאי לא פריך הכי לעיל גבי הא דקאמר רב הונא דולד לאחר פדיונן מתה מהאי טעמא דלא אלימא למתפס פדיונן ולפריך מולד מעשר וולד ולדן עד סוף העולם כיוצא בו ונאכל במומן לבעלים והר"י מפרש דלאו קושיא היא דהא לעיל איירי בולד בעלי מומין לאחר פדיונן דכיון דחלוק מן האם שהוא תמים והיא בעלת מום אין לו להיות קדוש כקדושת האם אלא קדושה דחויה אבל ולד מעשר דמי לאמן ואינו חולק מאמן כלל ולהכי משתריא במומן לבעלים כדין מעשר והכא פריך מתמורה של פסולי המוקדשין לתמורת [בכור ומעשר] (והאי קרא מסתבר דמיירי לאחר פדיונן דלפני פדיונן מיהא קרבה. תוספות חיצוניות): (ג) ודרשינן הכי וכו' ואור"י דהאי קרא מסתברא דמיירי לאחר פדיון דלפני פדיון מיהא קרבה והקשה ה"ר אלחנן כיון דסברא הוא דמתה מטעמא דלעיל דלא אלימא למתפס פדיונה וא"כ קרא ל"ל ותירץ דשפיר אצטריך קרא וטעמא דר"ע דאי לא הוה אלא טעמא דר"נ הנ"א דמתה כיון שאין אנו יכולין לתקן בענין אחר וקמ"ל קרא שיש עשה וצריך להכניסה לכיפה וטעמא דהכא הוי כדקאמר רב נחמן. תוס' חיצוניות: (ד) וז"ל וכו' וז"ל תוס' חיצוניות ואור"י שיש לחלק בין תמורה לולד דכיון דחלה עליו תמורה לאחר פדיון חלה עליו קדושה דחויה ומתה אבל ולד שנולד לאחר הפדיון הוי חולין גמורין שלא מצינו שום קדושה שחלה עליו ועוד נראה לר"י

Sefaria